

Thuis in een groeiende regio

Raadsprogramma 2026-2030 Waalre

JUNI 2026

Voorwoord

Voor u ligt 'Thuis in een groeiende regio', het raadsprogramma 2026–2030 van de gemeenteraad van Waalre. Dit programma is het resultaat van een zorgvuldige en constructieve samenwerking tussen alle fracties. Het vormt de gezamenlijke inhoudelijke én bestuurlijke basis voor de komende bestuursperiode. Hierin leggen wij vast waar wij elkaar vinden en welke koers wij samen volgen voor een sterke, groene, inclusieve en toekomstbestendige gemeente.

Wat dit raadsprogramma kenmerkt, is dat het rust op breed gedeelde, algemene uitgangspunten die richting geven aan al onze keuzes. Wij werken vanuit de overtuiging dat we de kracht van onze gemeenschap optimaal benutten door inwoners actief te betrekken. Participatie en co-creatie zijn voor ons vanzelfsprekende onderdelen van modern bestuur. Daarmee bouwen we voort op de Kracht van Waalre als stevig fundament onder ons handelen.

Goede en toegankelijke dienstverlening is daarbij onmisbaar. Wij vinden het belangrijk dat informatievoorziening helder, transparant en begrijpelijk is voor iedereen. Alleen zo kunnen inwoners volwaardig meedoen, worden verwachtingen duidelijk en versterken we het vertrouwen in de overheid.

We hebben bijzondere aandacht voor onze jeugd. Jongeren moeten veilig kunnen opgroeien, zich kunnen ontwikkelen en de ruimte krijgen om te ontmoeten, te bewegen en zichzelf te zijn. Dat vraagt om passende ondersteuning, maar ook om een fysieke leefomgeving die daaraan bijdraagt.

Preventie, duurzaamheid en toekomstgericht denken vormen in bredere zin de logische uitgangspunten van ons beleid. Of het nu gaat om het sociaal domein, de inrichting van de openbare ruimte of de grote opgaven rond klimaat, woningbouw en energie: we kiezen voor oplossingen die problemen voorkomen, die haalbaar en betaalbaar zijn en die bijdragen aan de kwaliteit van leven op de lange termijn.

De openbare ruimte is van en voor iedereen. Daarom vinden wij het vanzelfsprekend dat deze toegankelijk, veilig en uitnodigend is voor alle inwoners, ongeacht leeftijd of beperking. Dit draagt bij aan vitale, inclusieve en verbonden wijken. Veiligheid en leefbaarheid vormen daarbij de basis. Inwoners moeten zich prettig en veilig voelen in hun woning, hun buurt en in de openbare ruimte. Dit vraagt om inzet op zowel preventie als handhaving, maar ook om sterke sociale samenhang en betrokkenheid van inwoners.

Wat dit raadsprogramma daarnaast bijzonder maakt, is dat wij niet alleen de inhoud hebben vastgesteld, maar ook de manier waarop wij samenwerken, zowel onderling als richting het college. Wij kiezen bewust voor onafhankelijke wethouders en voor besluitvorming met wisselende meerderheden. Dat betekent dat besluiten worden genomen op basis van inhoud en argumenten en dat het draagvlak per onderwerp zichtbaar wordt. Zo blijft de stem van de inwoners gedurende de gehele bestuursperiode herkenbaar in onze afwegingen.

In een tijd van beperkte financiële middelen staan we voor noodzakelijke keuzes. Dit vraagt om verantwoordelijkheid, realisme en duidelijke prioriteiten. Samen moeten we beseffen dat niet alles mogelijk is, zodat we de beschikbare middelen zorgvuldig inzetten voor wat het belangrijkste is voor onze inwoners. Dit raadsprogramma is daarmee meer dan een inhoudelijke agenda. Het is een gezamenlijke opdracht aan onszelf om richting te geven, keuzes te maken en verantwoordelijkheid te nemen voor Waalre. Tegelijkertijd biedt het ruimte voor nieuwe inzichten en aanpassing waar nodig.

Wij vragen het nieuwe college van Burgemeester en Wethouders om op basis van dit raadsprogramma een uitvoeringsprogramma op te stellen, waarin wordt uitgewerkt hoe de doelen worden gerealiseerd. Dit programma wordt uiterlijk aan het einde van het jaar ter besluitvorming voorgelegd.

Wij nodigen daarnaast inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners nadrukkelijk uit om samen met ons deze ambities waar te maken. Alleen in verbinding met elkaar kunnen wij de kracht van Waalre benutten en verder bouwen aan een gemeente waarin het goed wonen, werken en leven is. Kortom: een plek waar iedereen zich thuis voelt in een groeiende regio.

Namens de fractievoorzitters van alle partijen in de gemeenteraad van Waalre,

Kyara Verstappen
D66

Daan Damen
VVD

Yvette Wolters
Groenlinks-PvdA

Jo Claessen
AWB

Tanja de Leeuw
CDA

Ad Dams
ZW14

Inhoudsopgave

1.1 Woningbouw & betaalbaarheid	5
1.2 Klimaat & duurzaamheid	6
1.3 Sociaal Domein	8
1.4 Economie	10
1.5 Mobiliteit & openbare ruimte	11
1.6 Sport & cultuur	13
1.7 Inwonersparticipatie, dienstverlening & bestuurskracht	15
1.8 Veiligheid	17
1.9 Financiën	19
2.0 Onderlinge samenwerking	20

1.1 Woningbouw & betaalbaarheid

We voeren de regionale taakstelling uit voor het realiseren van meer woonruimte voor onze inwoners en de aanwas vanuit de groeiende regio. De regionale woonvisie, de gemeentelijke woonvisie en de visie op Wonen-Welzijn-Zorg zijn uitgangspunt bij deze uitvoering.

- Naast het bouwen van voldoende nieuwe woningen voor alle doelgroepen, stimuleren we ook alternatieve woonvormen en vereenvoudigen en versnellen we procedures. Het college komt in 2026 met voorstellen hiervoor.
- We benutten de Kracht van Waalre en betrekken de kennis en kunde van onze inwoners en woningzoekenden bij het vormgeven van projecten met meer dan 10 woningen. Het realiseren van meer woningen in Collectief Particulier Opdrachtgeverschap (CPO) zien wij als kans om inwoners meer regie te geven over hun woonomgeving.
- In ieder woningbouwplan realiseert het college het percentage sociale huur- en betaalbare koopwoningen uit de regionale woonvisie en voert hierop sterk regie in gesprekken met ontwikkelaars bij initiatieven.
- Een specifieke opgave hierbij is het vaststellen van een plan voor verkeer, voorzieningen en ontmoetingsplekken. Ook zal de Omgevingsvisie moeten worden geactualiseerd.
- We ronden een langetermijnvisie op het buitengebied af als onderdeel van onze Omgevingsvisie. Ruimte voor landbouw, natuurontwikkeling (flora en fauna) en water staat daarin centraal.
- We gaan versterking van het buitengebied zo veel mogelijk tegen.
- Ook de verduurzaming van woningen pakken we betaalbaar, haalbaar en lokaal aan. Daarvoor bieden we onder andere ondersteuning aan huishoudens met lage inkomens en werken we wijkgericht. In de prestatieafspraken met corporaties zetten we in op verduurzaming van het sociale woningbestand.

1.2 Klimaat & duurzaamheid

De effecten van de opwarming van de aarde zien we nu al terug in verdroging, hittestress, wateroverlast, ongezonde luchtkwaliteit en een afname van de biodiversiteit in onze natuur. Daarom willen we de klimaatverandering aanpakken op een voor inwoners toegankelijke en betaalbare manier. We gaan voor een groene, gezonde en schone leefwereld, nu en in de toekomst. De beperkingen en hoge belasting van het elektriciteitsnetwerk (netcongestie), in combinatie met de groeiopgaven in onze regio, stimuleren ons creatief te zijn en meer zelfvoorzienend te worden. Op het gebied van afval blijven we inwoners stimuleren zo veel mogelijk te scheiden. Hiermee dragen we bij aan minder CO₂-uitstoot en houden we de kosten voor inzameling beperkt.

- Onze openbare ruimte benutten we voor het nemen van maatregelen die de biodiversiteit vergroten, verdroging en hittestress tegengaan en de luchtkwaliteit verbeteren. We houden water langer vast op de juiste plek in de bebouwde kommen en in het buitengebied. Natuurbeheer en -behoud krijgen hierdoor een bredere rol. We beschermen bestaand groen en bomen en stimuleren initiatieven van inwoners voor een meer biodiverse, groene invulling van de woonomgeving.
- Door stijgende energieprijzen en geopolitieke onzekerheid zijn het opwekken van duurzame, lokale energie en het besparen op het gebruik van energie relevanter dan ooit. Samen met inwoners, maatschappelijke partners en bedrijven werken we aan oplossingen om te bereiken dat we minder gebruikmaken van en afhankelijk zijn van fossiele brandstoffen, waarbij inwoners zoveel mogelijk kunnen meeprofiteren van de energietransitie. Buurtopslag, isolatie van de bestaande bouw, uitwisseling van energie, energiecoöperaties en energiecoaches zijn slechts enkele voorbeelden die voorstelbaar zijn. In de wijkaanpak is het een onderwerp van gesprek om op buurtniveau maatregelen te treffen, waarbij we extra aandacht hebben voor de ondersteuning van kwetsbare huishoudens.
- Energieopwekking in Waalre stemmen we af met andere gemeenten in de regio. We onderzoeken actief welke vormen van lokale energieopwekking bijdragen aan onze zelfvoorzieningsdoelstelling, met oog voor draagvlak en landschappelijke waarden. Zonopwek op daken is daarbij het eerste uitgangspunt. We staan open voor initiatieven van onze inwoners waarvoor draagvlak is in de buurt.

- We stimuleren onze inwoners om hun afval beter te scheiden en materialen zo veel mogelijk te hergebruiken. Zo verminderen we de hoeveelheid restafval, besparen we kosten voor de verwerking en produceren we minder CO₂.

1.3 Sociaal Domein

We vinden het belangrijk dat iedereen mee kan doen en kansen krijgt zich te ontwikkelen. Persoonlijk & Dichtbij is onze visie, zodat al onze inwoners zoveel mogelijk vanuit eigen kracht de regie kunnen hebben op hun welbevinden. Het sociaal domein is en blijft een topprioriteit. Hulpbehoevenden krijgen de ondersteuning die ze nodig hebben en we bieden een vangnet. Daarbij verliezen we mantelzorgers niet uit het oog. Bestaanszekerheid, fysieke en mentale gezondheid en talentontwikkeling staan voorop. We vinden het belangrijk dat iedereen die in Waalre komt wonen, zich welkom voelt, ongeacht afkomst, cultuur, seksuele oriëntatie et cetera. Onze jeugd en jongeren bieden we ruimte om in een veilige omgeving op te groeien, zich te ontwikkelen en hun talenten te ontdekken. Kinderen en jongeren moeten tijdig passende hulp krijgen, vooral bij de overgang naar volwassenheid. De focus ligt op preventie en vroege signalering om problemen snel aan te pakken. Goede samenwerking tussen school, jongerenwerk, sport, zorg en ouders is daarbij essentieel. Er wordt blijvend geïnvesteerd in jongerenwerk en veilige ontmoetingsplekken.

- We blijven de dialoog tussen inwoners en gemeente versterken en uitbouwen. Initiatieven en hulpaanbieders op het gebied van ondersteuning van inwoners krijgen de ruimte om te innoveren. We faciliteren waar nodig. De visie Wonen-Welzijn-Zorg is uitgangspunt bij het samenwerken met initiatiefgroepen en het realiseren van verbinding, zodat we samen kunnen innoveren.
- We verbinden diverse onderwerpen zoals klimaat, sport, arbeid en cultuur, die een bijdrage kunnen leveren aan een gezondere levenskwaliteit. Hiermee haken we in op de ambitie Brede Welvaart in onze gemeenschap en breder binnen de Metropoolregio Eindhoven (MRE).
- Onze uitdaging ligt in het preventief, tijdig en effectief stimuleren en ondersteunen van inwoners, ten bate van onze inwoners en om onnodige kosten te voorkomen. Hiervoor is de dialoog met inwoners en maatschappelijke partners van groot belang. Het achterliggende probleem is het uitgangspunt, niet de symptomen, zoals eenzaamheid, schulden en werkloosheid. We zetten in op het welbevinden van onze inwoners en verbetering van de sociale cohesie, met name om vereenzaming tegen te gaan.
- We streven naar één contactpersoon per gezin vanuit onze gemeente. Uitgangspunt is: 'Eén gezin, één plan, één aanpak, één contactpersoon'.

- Er zijn veel mantelzorgers actief in Waalre. Mantelzorg wordt verleend voor en door jong en oud. Mantelzorgers krijgen gerichte ondersteuning voor hun cruciale rol in het zorgsysteem. We zorgen voor een laagdrempelige voorziening waar mantelzorgers ondersteuning kunnen krijgen.
- We zetten in op het voorkomen van schulden, onder andere door vroegsignalering en het voorkomen van stapeling van schulden.
- De wachttijden binnen het sociaal domein worden aantoonbaar verminderd en de toegankelijkheid naar opvolgende zorgverleners aantoonbaar verbeterd. We zien een voorstel tegemoet of dit binnen de huidige personele bezetting mogelijk is.
- Vanuit onze eigen kracht en zelfbewustzijn willen we een betrouwbare partner zijn en blijven we samenwerken in het sociaal domein. We versterken relaties en streven naar duurzame samenwerkingen. We monitoren en blijven aandacht houden voor de kosten-batenverhouding van de regionale samenwerkingen op dit gebied.
- We maken de eigen bijdrage inkomensafhankelijk zodra de Wet maatschappelijke ondersteuning hierop is aangepast, om een betere beheersing van de kosten van huishoudelijke hulp te garanderen. Het college neemt tijdig maatregelen om dit met onmiddellijke ingang in te voeren.
- We voeren de Spreidingswet uit op de schaal van Waalre, ongeacht afkomst of achtergrond van nieuwe inwoners. We communiceren duidelijk naar onze inwoners hoe en op welke manier we dat doen.
- We willen de re-integratie naar de arbeidsmarkt vanuit een uitkering motiveren en vergemakkelijken. We voeren activerend en stimulerend beleid, waarbij instrumenten zoals loonkostensubsidies, uitstroompremies en vergoedingen actief worden ingezet om de stap naar werk te ondersteunen.
- Vanuit de taskforce en monitor Sociaal Domein informeert het college halfjaarlijks de gemeenteraad over de beheersing van de budgetten en de maatregelen die we daarvoor kunnen nemen.
- We stellen alles in het werk om verpleeghuisplekken voor intramurale zorg (voor zowel mensen met geestelijke als lichamelijke klachten in het kader van de Wet langdurige zorg) te behouden in onze gemeente.
- Er komt een plan van aanpak ter voorkoming van zorgfraude door zorgaanbieders.
- Kinderen en jongeren die hulp nodig hebben, moeten tijdig passende ondersteuning krijgen.
- We zetten in op preventie en vroegsignalering, met nauwe samenwerking tussen onderwijs, jongerenwerk, sportverenigingen, zorgprofessionals en ouders. Daarnaast blijven we investeren in jongerenwerk en veilige ontmoetingsplekken voor jongeren.

1.4 Economie

Onze lokale ondernemers zijn belangrijk voor de levendigheid in onze kernen. Door sociaal ondernemerschap, sponsoring en andere betrokkenheid bij de gemeenschap maken zij het verschil. Hiermee dragen ze bij aan onze inclusieve samenleving.

- We willen de aantrekkelijkheid van de dorpscentra behouden en versterken.
- Wij zien graag een sterkere verbinding tussen de gemeenschap en onze lokale ondernemers. Dat vertaalt zich in meer sociale initiatieven en inclusie bij het ondernemen in Waalre.
- We stimuleren verbindingen met Brainport, Brainport voor Elkaar, onze Waalrese ondernemers en maatschappelijke partners. Dit bevordert een aantrekkelijk, duurzaam en innovatief vestigingsklimaat.
- Onze kleinschalige verblijfsrecreatie en het recreatief fiets- en wandelnetwerk zorgen voor laagdrempelige ontspanningsmogelijkheden. We willen routes en verbindingen voor recreatief langzaam verkeer versterken. We zien voorstellen tegemoet waarbij ook de cultuurhistorie, fauna en landschappelijke waardering een plek krijgen, in samenhang met de opgaven binnen het thema Mobiliteit en het buitengebied.
- We verminderen waar mogelijk de regeldruk voor ondernemers.

1.5 Mobiliteit & openbare ruimte

Het is goed wonen in Waalre, in een groene, dorpse woonomgeving met stedelijke voorzieningen dichtbij. Goede bereikbaarheid voor iedereen is daarbij van essentieel belang. We willen de impact van mobiliteit op het gebied van duurzaamheid en leefomgeving verkleinen. Dat doen we door het voor onze inwoners aantrekkelijker te maken om te kiezen voor duurzame mobiliteit. Uitvoering van het Mobiliteitsplan heeft prioriteit, met het STOMP-principe (Stappen, Trappen, Openbaar Vervoer, Mobility as a Service en Privé-auto).

- Waalre is en blijft een groene gemeente. Behoud van dit groene karakter staat centraal bij bouw- en wijkaanpak. De wijkaanpak heeft de hoogste prioriteit in deze bestuursperiode. Bij de wijkaanpak staan een aantal elementen centraal:
  - Samen ontwerpen met de inwoners, mogelijk sober en met oog voor duurzame kwaliteit;
  - Bij het ontwerp uitgaan van voldoende ruimte voor voetgangers (kinderwagens, rollators, rolstoelgebruikers) en fietsers in de openbare ruimte. We gaan uit van de richtlijnen van CROW;
  - Sport, spel en bewegen mogelijk maken en de ruimte daartoe laten uitnodigen;
  - De inrichting van onze wijken nodigt uit tot ontmoeten.
  - Streven naar meer biodiversiteit in de openbare ruimte, meer groen en bomen toevoegen en bestaande bomen waar mogelijk behouden;
  - Water zo veel mogelijk vasthouden in de nabije omgeving;
  - Aandacht voor de warmte- en energietransitie en mogelijkheden voor duurzame energietoepassingen;
  - Aandacht en mogelijkheden voor laadpalen in iedere wijk, met een tarief gelijkwaardig aan dat van de buurgemeenten;
  - Parkeren blijft gratis en parkeernormen passen we flexibel toe, afhankelijk van dichtheid en type bebouwing.
- Vanuit het STOMP-principe blijft Waalre bereikbaar door in te zetten op toegankelijk en betaalbaar openbaar vervoer. Daarbij denken we ook aan de buurtbus en taxibus. We streven naar uitbreiding van een duurzaam en flexibel openbaar vervoerssysteem en vragen het college dit in de regio en bij het aangaan van nieuwe concessies in te brengen.

- Voetgangers en fietsers moeten zich veilig kunnen bewegen in heel Waalre.
- 'Duurzaam door Waalre' wordt geëvalueerd. Daarin wordt onder andere het sluipverkeer gemonitord en de doelmatigheid van het vrachtwagenverbod betrokken.
- We communiceren proactief bij afsluitingen en omleidingen en vraagt dit ook van uitvoerende partijen en ziet daarop toe.
- We onderzoeken of de infrastructuur in Waalre aanpassingen nodig heeft met de toevoeging van woningen tot 2040 aan onze kernen en of er voldoende verbindingen zijn tussen de kerkdorpen Aalst en Waalre.

1.6 Sport & cultuur

Het is belangrijk dat alle inwoners van Waalre, van alle generaties, voldoende mogelijkheden hebben om te bewegen, vitaal te blijven en elkaar te ontmoeten, zich te ontplooien en te ontdekken waar ze goed in zijn. Dat kan door te sporten en te bewegen, maar ook door muziek te maken, te dansen, toneel te spelen of op een andere manier creatief te zijn. Dit kan in een vereniging, via lessen of door het zelf te organiseren. Sport en cultuur dragen bij aan het welzijn van alle inwoners en aan het verminderen van zorgvragen.

Bewegen, sport en cultuur zijn laagdrempelig en toegankelijk in Waalre, met een openbare ruimte en voorzieningen die uitnodigen om te bewegen en te ontmoeten. Ook zetten we in op verbetering van routes voor fietsen, paardrijden en wandelen. Voor iedereen in onze inclusieve gemeenschap zijn sport- en cultuurvoorzieningen bereikbaar en toegankelijk. Voor iedereen, van jong tot oud, zijn er voorzieningen om volop en veilig te spelen en te sporten.

- Waalre draait op de inzet van haar inwoners. Daarom zetten we ons blijvend in voor sterke verenigingen en gemeenschappelijke ontmoetingsplekken. Cultuur en sport zijn daar een belangrijk onderdeel van. We zorgen ervoor dat deze dicht bij inwoners blijven en toegankelijk zijn voor jong en oud. De visie op gemeenschapsvoorzieningen en ontmoeten zien wij graag in 2027 tegemoet.
- De toegankelijkheid van sportparken, gemeenschapsvoorzieningen en schoolgebouwen wordt de komende jaren verbeterd door deze multifunctioneel te maken, dubbelgebruik te stimuleren en een intensiever gebruik en beschikbaarstelling te organiseren, samen met (onderwijs)besturen en sportverenigingen. Opslagmogelijkheden voor alle gebruikers maken daar onderdeel van uit.
- We geven kinderen kansen in hun persoonlijke ontwikkeling. Dat doen we door sport- en cultuuractiviteiten te faciliteren. We streven ernaar dat alle scholen aangesloten zijn bij de Cultuurloper.
- We blijven inzetten op meer bekendheid en een verbeterde toegankelijkheid van het sport- en cultuurfonds voor kinderen en jongeren.
- Door het inzetten van professionals op het gebied van sportbeleving en cultuur blijven we deelname stimuleren en aanjagen.
- We blijven inwoners met een verstandelijke of lichamelijke beperking stimuleren om gebruik te maken van de mogelijkheden op het gebied van sport en cultuur.

- We bekijken bij de behandeling van de begroting of we geld vrij kunnen maken voor het uitvoeren van (een gedeelte van) de aanbevolen maatregelen van de Cultuuraanjager, onder andere om talentontwikkeling voor de jeugd te bevorderen.
- We stellen een visie op sport en bewegen voor de lange termijn (2026–2046) op. Het college legt deze uiterlijk medio 2027 ter vaststelling voor aan de gemeenteraad. We bekijken daarna of dit gevolgen heeft voor de sportaccommodaties en nemen indien nodig besluiten over de sportvoorzieningen.

1.7

Inwonersparticipatie, dienstverlening & bestuurskracht

Met kennis en ideeën uit de samenleving kunnen we Waalre een nog fijnere gemeente maken. Raad, college en organisatie werken hiervoor samen met inwoners om tot beter beleid te komen. Het is belangrijk dat verschillende doelgroepen en ook inwoners die niet zelf met ideeën naar ons toe komen, worden betrokken.

Het is daarnaast belangrijk dat de dienstverlening van de gemeente transparant is en toegankelijk voor iedereen. Zo worden inwoners beter betrokken, sneller geholpen en is er meer duidelijkheid over verwachtingen. Hierbij wordt rekening gehouden met verschillende niveaus van digitale vaardigheid en taalvaardigheid, en wordt er gecommuniceerd in begrijpelijke taal.

De komende periode intensiveren we de samenwerking en versterken we de relaties met inwoners en maatschappelijke organisaties in onze gemeenschap. Zo kunnen we de Kracht van Waalre versterken en geven we een vervolg aan Waalre aan Zet.

We leven in een regio die hard groeit, waardoor niet alleen de fysieke omgeving verandert, maar we ook oog hebben voor wat dat betekent voor het dagelijkse leven in onze dorpen.

- De rol van de gemeente richting onze inwoners wordt geleidelijk meer uitnodigend, faciliterend en samenwerkend. Inwoners krijgen meer regie, met ondersteuning waar nodig, zoals verwijzing naar netwerken en subsidies.
- We ontwikkelen stimulerend en activerend beleid waarbij eigen verantwoordelijkheid, samen- en zelfredzaamheid leidend zijn. Hiermee kunnen inwoners naar eigen vermogen meedoen en een bijdrage leveren aan de samenleving.
- Participatie, co-creatie en samenwerking met inwoners zijn wezenlijke onderdelen van goed bestuur. We geven dit waar mogelijk een plek in het beleidsproces.
- Bij inwonersparticipatie en inwonersinitiatieven zorgt de gemeente ervoor dat kaders bij de start duidelijk zijn voor inwoners.

- Voor een actieve dialoog is ontmoeting een basisvoorwaarde. Raad, college en organisatie zoeken inwoners vaker op. Daarnaast organiseert de gemeente de dialoog met inwoners en maatschappelijke organisaties.
- Bij de ontwikkeling van een nieuwe website hebben we aandacht voor anderstaligen.
- De Waalrese samenleving en de regio kenmerken zich in toenemende mate als een netwerksamenleving. Kennis, inzichten en relaties worden in (soms) wisselende groepen gedeeld en opgebouwd. De gemeente organiseert samen met inwoners de gemeenschapsofbouw, waarbij inwoners proactief worden gestimuleerd hieraan mee te doen.
- Regionale samenwerking blijft voor een kleine gemeente van belang om voldoende aangehaakt te zijn op regionale ontwikkelingen en kansen te benutten, ook op het gebied van gezamenlijke bedrijfsvoering en organisatiekracht. We vragen het college om samen met de raad een strategische agenda voor te bereiden op basis van dit raadsprogramma, de Brainportagenda, regionale samenwerkingsafspraken en een langetermijnvisie voor Waalre. We stellen daarin met elkaar duidelijk vast wat de ambitie van Waalre is, welke opgaven er zijn en in hoeverre we de groei van de regio kunnen faciliteren, passend bij de aard en schaal van Waalre. Belangrijk is om helder te maken waar we op inzetten en hoe we opereren in de regio. We maken inzichtelijk hoe we in balans blijven tussen fysieke groei en sociaal welzijn en hoe we dit realiseren via een investeringsagenda voor de korte termijn (4 tot 5 jaar) en de lange termijn. We nodigen het college uit om ideeën en aanbevelingen met ons uit te wisselen en inzicht te geven in de financiële gevolgen. Voorlopig blijven we aangehaakt bij alle regionale overlegtafels waarop we nu zijn aangesloten.
- De digitalisering van de samenleving en de ontwikkeling van Artificial Intelligence hebben ook gevolgen voor onze dienstverlening. We zien digitale innovatie als kans om onze dienstverlening laagdrempeliger en toegankelijker te maken, met privacy als fundament.
- We verminderen de regeldruk, bijvoorbeeld door vergunningen voor jaarlijkse evenementen voor een periode van drie jaar te verlenen, in plaats van elk jaar opnieuw hetzelfde traject met de aanvragers te doorlopen.

1.8 Veiligheid

Veiligheid is een kerntaak van de gemeente en een basisvoorwaarde voor leefbaarheid. Inwoners moeten zich veilig voelen in hun woning, hun wijk en de openbare ruimte. Een veilige leefomgeving voor onze inwoners blijft een belangrijk speerpunt. Veiligheid draait niet alleen om handhaving, maar ook om preventie, sociale samenhang en aanwezigheid in de wijk. Wijkagenten, boa's en samenwerking met inwoners spelen hierin een belangrijke rol. Veiligheid strekt zich ook uit tot de digitale leefomgeving, met aandacht voor online weerbaarheid en bescherming tegen digitale criminaliteit. Dat betekent dat we aantastingen of bedreigingen van zowel de fysieke als digitale leefomgeving zo snel mogelijk aanpakken. In dat kader vragen we extra alertheid voor ontwikkelingen in het buitengebied en voor risico's rondom vastgoed en logistiek. Daarbij gaan preventie, handhaving en veiligheid altijd hand in hand met respect voor grondrechten en de rechtsstaat, waarbij geweld nooit gerechtvaardigd is.

Het is belangrijk om continu alert te zijn om de veiligheid in onze dorpen blijvend te kunnen waarborgen. Ondermijnende criminaliteit is niet of nauwelijks zichtbaar, maar de effecten daarvan zijn wel degelijk merkbaar.

De wereldwijde instabiliteit maakt dat we ons moeten voorbereiden op haperingen in onze netwerken op het gebied van primaire levensbehoeften en energiesystemen.

- We werken actief aan een veilige leefomgeving.
- We voeren een actief antidiscriminatiebeleid en zetten ons in tegen geweld en ongelijkheid, waaronder femicide, door bewustwording, preventie en samenwerking met maatschappelijke partners te versterken.
- In de wijkaanpak is breed aandacht voor allerlei vormen die de fysieke en sociale veiligheid aantasten. Onze boa's en wijkagenten zijn zichtbaar in onze samenleving en geven daarmee het signaal af dat we waakzaam en betrouwbaar zijn. Ook zijn ze toegankelijk, zowel fysiek op straat als via diverse communicatiekanalen.
- Integrale veiligheid en meer onderzoek naar het signaleren en aanpakken van meerdere problematieken, sociale samenhang en multiproblematiek binnen gezinnen en buurten die de veiligheid aantasten, krijgen nadrukkelijk aandacht. Een mogelijkheid om daar meer preventie op in te zetten, kunnen GGD-wijksteunpunten zijn. We vragen het college de mogelijkheden daarvoor in Waalre te onderzoeken en aan ons te rapporteren.

- We investeren in een weerbare samenleving en overheid en pakken dat in samenwerking met de regio op. Hierover willen we zo snel mogelijk een besluit nemen. Respect voor de rechtsstaat, publieke ambtsdragers en maatschappelijke instituties vormt daarbij de basis.
- We investeren in digitale veiligheid door onze systemen up-to-date te houden en streven naar minder afhankelijkheid van providers in landen die onze democratie bedreigen. We bereiden ons voor op digitale aanvallen. Cybersecurity en beveiligingschecks maken deel uit van ons dagelijks werk. We zorgen ervoor dat onze inwoners en medewerkers getraind en voorbereid zijn.
- We bereiden ons voor op crisissituaties waarbij cruciale basisnetwerken geheel of gedeeltelijk uitvallen. We betrekken onze gemeenschap daarbij en richten samen een noodstructuur op, op basis van de bevindingen van de pilot van de Veiligheidsregio. Het college bekijkt of er tussentijds maatregelen nodig of wenselijk zijn. Inwoners hebben ook een eigen verantwoordelijkheid om voorbereid te zijn op verstoringen.
- Het college is alert en anticipeert op ontwikkelingen in regionale (samenwerkings)verbanden die van invloed zijn op de organisatie en de gemeentefinanciën.

1.9 Financiën

We werken aan een financieel gezonde gemeente: transparant, realistisch en zorgvuldig. We heffen eerlijk, besteden doelmatig en bewaken investeringen, zodat Waalre ook voor toekomstige generaties sterk blijft. Daarbij verwachten we van het Rijk dat taakoverdrachten gepaard gaan met de benodigde middelen. Op dit moment blijven vanuit het Rijk de inkomsten achter bij wat noodzakelijk is om al onze taken goed uit te voeren. Keuzes en slimme besparingen, in samenspraak met onze inwoners, maatschappelijke organisaties en ondernemers, staan voorop bij de uitvoering van bestaand en nieuw beleid. Het verhogen van de lokale lasten zetten we terughoudend in en alleen als het noodzakelijk is voor een degelijke uitvoering van onze taken. Voor een gezond financieel beleid bouwen we voldoende weerstandsvermogen op om eventuele calamiteiten financieel op te kunnen vangen.

- We voeren een financieel stabiele koers op basis van de uitgangspunten vanuit de kadernota's.
- Bij de behandeling van de kadernota bekijken we jaarlijks wat nodig is om een gezonde financiële huishouding te voeren, met investeringsruimte voor de wijkaanpak en het uitvoeren van het integraal huisvestingsplan (IHP) voor scholen. Het college legt jaarlijks via het beleidskeuzemenu voor welke mogelijkheden er daarnaast zijn. We bekijken of actualisatie van het IHP in deze raadsperiode nodig is.
- Aan het begin van deze bestuursperiode maken we géén bindende afspraak over de hoogte van de OZB. Het uitgangspunt is dat we deze niet extra verhogen, tenzij noodzakelijk. Door elk jaar te werken met het beleidskeuzemenu blijkt bij de vaststelling van de kadernota en de begroting van het daaropvolgende jaar waar een raadsmeerderheid voor te vinden is.
- De uitvoering van onze gemeentelijke taken voeren wij op een slimme, doelmatige en toekomstgerichte manier uit, zodat lokale belastingen zo laag mogelijk kunnen blijven.
- We onderzoeken welke uitgaven en mogelijkheden voor nieuw beleid er zijn zonder de lasten te verhogen. Dat doen we door creatief na te denken samen met inwoners, maatschappelijke organisaties en ondernemers.
- Samen met de Auditcommissie ontwikkelt het college de begroting verder door en stelt indicatoren vast om de doelstellingen meetbaar te maken.

2. Onderlinge samenwerking

Naast wat we met elkaar willen, onderstrepen we ook hoe we als gemeentebestuur (gemeenteraad en college van B&W) onderling willen samenwerken. Onze samenwerking rust op drie pijlers: onafhankelijke wethouders, besluitvorming met wisselende meerderheden en sturing en controle via de P&C-cyclus. Hiermee willen we bijdragen aan de continuïteit, rust, professionaliteit en kwaliteit van het bestuur van de gemeente Waalre.

- De raad kiest voor onafhankelijke wethouders die handelen vanuit het raadsprogramma en het algemeen belang. Zij vertegenwoordigen geen fracties, maar de gemeente als geheel. Deze positie versterkt de rol van de raad: er is ruimte voor onafhankelijke oordeelsvorming, inhoudelijk debat en stevig toezicht. Omdat wethouders niet zijn verbonden aan vaste meerderheden, kan de raad hen beter controleren en bijsturen. Tegelijkertijd wordt van wethouders verwacht dat zij, ook buiten de reguliere vergaderingen, toegankelijk zijn voor fracties en openstaan voor signalen en ideeën vanuit de raad.
- Besluiten worden genomen op basis van inhoud en argumenten, niet vanuit vaste coalities. De raad werkt met wisselende meerderheden, zodat per onderwerp zichtbaar is waar draagvlak bestaat. Hiermee doen we recht aan politieke verschillen en blijft de stem van de inwoners gedurende de gehele bestuursperiode herkenbaar in de besluitvorming.
- De raad stelt kaders en controleert het college via een heldere planning- en control cyclus (P&C-cyclus). Deze cyclus is leidend voor sturing op hoofdlijnen en voor het toetsen van resultaten. De Auditcommissie ondersteunt dit proces door P&C-producten voor te bereiden en te duiden, zodat het debat kan plaatsvinden op basis van gedeelde feiten. De politieke afwegingen worden in de raad gemaakt.
- De raad blijft werken volgens het BOB-model: beeldvorming, oordeelsvorming en besluitvorming. In de beeldvorming wordt ingezet op een compleet en inclusief informatiebeeld. In de oordeelsvorming wisselen fracties argumenten uit en worden standpunten gevormd. In de besluitvorming worden keuzes gemaakt, passend bij het werken met wisselende meerderheden.
- We blijven investeren in een veilige en professionele werkomgeving, met aandacht voor integriteit, respect en ontwikkeling. In geval van agressie of intimidatie staan we voor elkaar. Politieke verschillen doen nooit af aan onze gezamenlijke verantwoordelijkheid voor een goed functionerende democratie.

Thuis in een groeiende regio

